

Sesida dals

Communitgà ils

Protocol nr.

31 d'avust 2021

3 da settember 2021

787/2021

Incumbensa Crameri

concernent il Plan d'acziun Territori da muntogna!

Resposta da la Regenza

Augmentar l'attractivitat da l'economia locala dal Grischun resp. dal Grischun sco lieu d'abitar è in giavisch central da la Regenza. Igl è ina incumbensa cuminaivla dal chantun e da las vischnancas da stgaffir cundiziuns generalas che effectueschan che interpresas ed umans vulan sa domiciliar en tut las regions dal Grischun. Il program da la Regenza 2021–2024 ha l'intent da rinforzar duraivlamain il chantun Grischun sco spazi d'abitar, da lavur, da furmaziun, economic e natiral ed al posiziunar sco chantun da muntogna innovativ e digital. Differents giavischs da l'incumbensa qua avant maun cuntegnan las finamiras da la Regenza gia (cf. p.ex. la finamira da la Regenza 4: "Posiziunar il chantun da muntogna Grischun sco lieu da lavur, da viver e da recreaziun attractiv" u la finamira da la Regenza 11: "Sustegnair il svilup da las regions dal Grischun"). Ultra da quai ha la Regenza approvà cun il conclus dals 15 da settember 2020 (protocol nr. 756/2020) il Plan d'acziun "Territori da muntogna" da la Conferenza da las regenzas dals chantuns alpins (CRCA). Il plan d'acziun propoza quatter direcziuns strategicas per la politica dal territori da muntogna (rinforzar las axas da las vals principalas, sviluppar vinavant il turissem en moda flexibla, concepir da nov l'abitar ed il lavurar, valurisar las resursas natirals). Da quellas resultan set propostas da mesiras concretas per mauns da la Confederaziun per sviluppar vinavant la politica regiunala. Cun il program da la Regenza e cun il Plan d'acziun "Territori da muntogna" da la CRCA dispona la Regenza gia da las basas strategicas e dals champs d'acziun per augmentar l'attractivitat da l'economia locala dal Grischun, sco ch'i vegn pretendì en il rom da l'incumbensa.

Sin plaun federal han acceptà il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns ina moziun «Plan d'acziun territoris da muntogna» (19.3731 moziun Egger). Sche quest plan d'acziun, che duai vegnir renovà mintga quatter onns, è avant maun, vegn la Regenza ad examinar, sche las mesiras sin plaun federal possian eventualmain vegnir cumplettadas cun mesiras chantunalas.

L'incumbensa pretenda da stgaffir uschenumnads territoris d'utilisaziun speziala. Quest giavisch è gia stà il tema d'inoltraziuns da pli baud dal Cussegl grond. Territoris d'utilisaziun speziala, chapì sco territoris, tar ils quals las disposiziuns legalas vertentas da la Confederaziun, dal chantun e da la vischnanca pon vegnir interpretadas en autra moda, n'èn betg admiss ed èn ultra da quai constructs che n'èn betg realisabels sut l'aspect da l'egualitad giuridica e da la giurisdicziun. La Regenza è dentant pronta d'examinar ensemen cun la Confederaziun l'applicaziun da "zonas d'experimentar" sco in tip da zonas nov sco er las clausulas d'experimentar respectivas. Areguard ils territoris d'utilisaziun speziala e las IPM stoi vegnir renvià a la missiva tar la revisiun totala da la Lescha per promover il svilup economic en il chantun Grischun (carnet nr. 2/2015–2016, p. 106, incumbensa Stoffel).

En quai che concerna la domiciliaziun decentrala da posts chantunals, stoi vegnir renvià a la strategia d'immobiglias 2010 "Rapport davart la strategia d'immobiglias dal chantun – realisaziun da la strategia a Cuira" (carnet nr. 6 /2009–2010) che persequitescha la finamira da realisar nov centers administrativs regiunals, repartids sin tut il chantun, e da rinforzar uschia tut las regiuns dal chantun cun concentrar ils posts da servetsch en ils centers administrativs regiunals. Set centers administrativs èn gia vegnids realisads. I mancan anc ils centers a Samedan ed a Puschlav. Uschia vegn cuntanschì en las regiuns in niz meglierà per la clientella e per l'administraziun ed i vegn evitada in'emigraziun da plazzas da lavur. La Regenza è conscienta da l'importanza da plazzas da lavur regiunalas per l'attractività da l'abitar e da l'economia locala e sa fatschenta regularmain cun quest tema e vegn a tematisar quai puspè en la missiva: "Rapport davart il stadi actual e perspectiva per l'ulteriura realisaziun da la strategia chantunala d'immobiglias" (carnet nr. 5/2021–2022) sco er en il rom da l'examinaziun da las incumbensas e da las prestaziuns.

La finala pretenda l'incumbensa d'adattar vers ensi las perspectivas demograficas cun la finamira che las vischnancas possian engrondir lur reservas da zonas da construcziun. Ils scenaris demografics èn ina part da la strategia chantunala da la planificaziun territoriala che vegn fixada dal Cussegl grond (art. 14 al. 1bis da la Lescha davart la planisaziun dal territori per il chantun Grischun, LPTGR; DG 801.100). En quest connex è el però lià a las prescripziuns legalas dal dretg federal. Sche quellas na vegnan betg observadas, na vegn il plan directiv betg approvà da la Confederaziun. Per il plan directiv (PDChant-A) relaschà l'onn 2018 ha il chantun Grischun duvrà il scenari «aut» da l'Uffizi federal da statistica (UST) da l'onn 2015. Il PDChant-A resguarda per il Grischun il scenari demografic ch'è stà maximalmain pussaivel areguard la lescha da quel temp. Il Cussegl federal ha approvà il PDChant-A l'onn 2019. Ils scenaris publitgads da nov dal UST l'onn 2020 devieschan dals scenaris da l'onn 2015 ed èn pli bass per il chantun Grischun. Pervia da quai è il volumen ch'è francà actualmain en il PDChant-A pli aut che quai che l'art. 5a da l'Ordinaziun davart la planisaziun dal territori (OPT; CS 700.1) permetess. Sche las perspectivas demograficas vegnissan ussa augmentadas p.ex. en las regiuns/vischnancas ruralas, stuessan ellas percenter vegnir reducidas en autras regiuns/vischnancas per ademplir la legislaziun federala. Concretain chaschunass quai ina clera reducziun dal volumen total e da las perspectivas da svilup da las regiuns dinamicas. Dal rest n'arrivassan las reservas da zonas da construcziun pli grondas en las regiuns perifericas betg da cumpensar lur dischavantatgs dal lieu, perquai che auters facturs giogan qua ina rolla pli impurtanta.

Sa basond sin questas explicaziuns propona la Regenza al Cussegl grond da midar questa incumbensa sco suonda: La Regenza examinescha, tge posts chantunals che pon vegnir domiciliads directain en las regiuns en moda decentrala e tschertga permanentain pussaivladads per sustegnair las perspectivas da svilup regiunalas entaifer las disposiziuns vertentas. Plinavant examinescha la Regenza ensemen cun la Confederaziun l'applicaziun da "zonas d'experimentar" sco in tip da zonas nov sco er las clausulas d'experimentar respectivas.

En num da la Regenza

Il president:

Il chancelier:

Dr. Mario Cavigelli

Daniel Spadin